

Y Gwir Anrhydeddus Elin Jones AS

Y Llywydd

Senedd Cymru

14 Tachwedd 2025

Annwyl Lywydd

Adolygiad y Pwyllgor Busnes o'r prosesau ar gyfer Biliau Cyhoeddus a Biliau Aelodau; Cyhoeddi Biliau cyn eu cyflwyno

Diolch am eich llythyr dyddiedig 10 Hydref 2025.

Mae gan ein Pwyllgor brofiad uniongyrchol o arfer diweddar Llywodraeth Cymru o gyhoeddi fersiynau o Filiau cyn eu cyflwyno, yn benodol Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru).

Cafodd y Bil ei gyflwyno'n swyddogol ar 29 Medi 2025. Cyn ei gyflwyno'n ffurfiol, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru fersiwn ddrafft o'r Bil cyn ei gyflwyno, ar 28 Awst 2025.

Mae ein hymateb i'ch cwestiynau isod:

A yw'r arfer o gyhoeddi Biliau cyn eu cyflwyno'n ffurfiol wedi bod yn ddefnyddiol?

Roedd cyhoeddi'r Bil cyn ei gyflwyno'n ffurfiol yn ddefnyddiol, i ryw raddau. Fodd bynnag, mae profiad y Pwyllgor o graffu ar y Bil hwn yn dangos nad yw cyhoeddi mor gynnar yn ddewis arall digonol yn lle amserlen graffu fyrrach, nac ychwaith proses datblygu polisi gadarn, cyn ei gyflwyno.

A wnaeth hyn eich caniatáu i wneud unrhyw benderfyniadau neu gyflawni unrhyw weithgareddau na fydddech wedi gallu eu cyflawni fel arall?

Galluogodd cyhoeddi drafft o'r Bil yn gynnar y Pwyllgor i rannu gwybodaeth â rhanddeiliaid allweddol cyn ei gyflwyno'n ffurfiol. Drwy gael golwg ymlaen llaw ar destun a chwmpas y Bil, roedd rhanddeiliaid yn gallu dechrau paratoi eu tystiolaeth gan ragweld yr amserlen fyrrach ar gyfer gwaith craffu Cyfnod 1, sef wyth wythnos.



Er bod y mynediad cynnar hwn wedi bod yn fuddiol wrth hwyluso rhywfaint o waith paratoadol, i randdeiliaid a swyddogion fel ei gilydd, nid oedd hyn yn llwyr wneud yn iawn am effaith yr amserlen fyrrach (a oedd, yn ddiamheuol, wedi cael effaith negyddol). Nid oedd nifer o randdeiliaid yn gallu ymgysylltu â'r broses graffu mor llawn ag y byddent wedi dymuno. Dywedodd rhai ymatebwyr wrthym nad oedd ganddyn nhw ddigon o amser i lunio safbwynt ystyriol ar y Bil, ac nid oedd eraill yn gallu ymuno â sesiynau tystiolaeth na chyflwyno tystiolaeth ysgrifenedig o fewn yr amser a oedd ar gael.

A oedd unrhyw anafanteision neu gyfyngiadau neu risgiau yn gysylltiedig â'r broses hon?

Un risg a chyfyngiad clir o'r dull hwn yw y gallai gwaith ar Fil drafft barhau fynd rhagddo ar adeg ei gyhoeddi'n gynnar, sy'n golygu y gallai'r testun newid cyn ei gyflwyno'n ffurfiol. Gallai hyn arwain at ddryswch neu gamddehongliad ymhlith rhanddeiliaid sy'n ymwneud â fersiwn o fil nad yw'n derfynol.

Gallai unrhyw newidiadau i'r drafft, hefyd, arwain at wastraff amser ac ymdrech i'r rheini sy'n paratoi i gynnal gwaith craffu ar Fil sydd wedi'i newid yn sylweddol. Dim ond hyd at ryw raddau ymlaen llaw y gellir gwneud paratoadau, ac mae ansicrwydd ynghylch y cynnwys terfynol yn cyfyngu ar effeithiolrwydd ymgysylltu cynnar.

Yn fwy na hynny, denodd amlygiad cynnar i'r Bil drafft yn yr achos hwn (hynny yw, y Bil yr ydym wedi bod yn craffu arno) gwynion gan randdeiliaid am y broses graffu cyn iddi ddechrau'n ffurfiol a gellid ei amddiffyn yn gadarn. Creodd hyn heriau o ran rheoli disgwyliadau a chynnal hyder yng nghywirdeb y broses.

A ddylid annog Llywodraethau Cymru yn y dyfodol i barhau â'r arfer o gyhoeddi Biliau cyn eu cyflwyno'n ffurfiol?

Fel egwyddor gyffredinol, mynegodd ein Haelodau ddewis i gael cymaint o wybodaeth â phosibl, cyn gynted â phosibl, yn enwedig ar gyfer Biliau mwy o faint sydd arnynt angen amser rhagarweiniol hirach, a mwy o amser i randdeiliaid ymgysylltu â'r broses. Hynny yw, rydym o'r farn y byddai cyhoeddi Biliau drafft yn gynnar yn fwyaf defnyddiol wrth ymdrin â darnau mawr a chymhleth o ddeddfwriaeth, lle gall ymgysylltu cynnar gefnogi gwaith craffu a chymhellu paratoi mwy effeithiol. Ar gyfer Biliau llai neu lai cymhleth, fodd bynnag, ein safbwynt yw bod y manteision yn fwy cyfyngedig.

Yn ein barn ni, mae effeithiolrwydd deddfwriaeth yn dibynnu ar ansawdd y gwaith polisi sylfaenol. Ni all cyhoeddi Biliau drafft yn gynnar wneud iawn am sylfeini polisi annigonol. Mae gwaith polisi cadarn ac ystyriol yn parhau i fod yn gonglfaen deddfwriaeth dda.

I grynhoi, rydym o'r farn ei bod yn ddefnyddiol cael gweld cymaint o wybodaeth â phosibl, cyn gynted â phosibl. Mae gan y broses cyn cyflwyno, felly, rywffaint o rinweddau, yn enwedig gyda Biliau mawr a chymhleth. Fodd bynnag, ni ddylid ei defnyddio fel cyfiawnhad naill ai dros ddatblygu polisi annigonol, nac ar gyfer gwaith craffu byrrach gan y Senedd.

Hyderaf y bydd barn y Pwyllgor o ddefnydd ichi, er ystyriaeth.

Yn gywir,

Delyth Jewell

Delyth Jewell AS
Cadeirydd y Pwyllgor

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.



Senedd Cymru
Welsh Parliament